

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia *13 marca* 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej
R S w sprawie zgodności:

art. 378 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) w zakresie, w jakim ogranicza kierowany do sądu drugiej instancji nakaz wzięcia pod uwagę z urzędu nieważności postępowania jedynie „w granicach zaskarżenia”, z:

- 1) art. 2, art. 7, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 386 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.),

postanawia:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w części dotyczącej badania zgodności art. 378 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) w zakresie, w jakim ogranicza kierowany do sądu drugiej instancji nakaz

wzięcia pod uwagę z urzędu nieważności postępowania jedynie „w granicach zaskarżenia”, z art. 386 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.).

UZASADNIENIE:

1. W skardze konstytucyjnej R S (dalej: skarżący), sporządzonej przez adwokata i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 stycznia 2011 r. (data nadania), zarzucono niezgodność art. 378 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim ogranicza kierowany do sądu drugiej instancji nakaz wzięcia pod uwagę z urzędu nieważności postępowania jedynie „w granicach zaskarżenia”, z art. 2, art. 7, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji, a także z art. 386 § 2 k.p.c.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z wydaniem przez Sąd Okręgowy w K – Wydział Cywilny Odwoławczy wyroku z dnia września 2010 r. (sygn. akt), w którym – po pierwsze – odrzucono apelację skarżącego, po drugie zaś – na skutek apelacji przeciwniczki procesowej skarżącego (powódki) uchylono częściowo wyrok Sądu Rejonowego w K – Wydział Cywilny z dnia maja 2010 r. (sygn. akt), znosząc postępowanie i w tym zakresie przekazano sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji.

W uzasadnieniu orzeczenia sąd drugiej instancji wskazał, że „apelacja powódki zasługuje na uwzględnienie, jednakże nie z powodu okoliczności w niej podniesionych, a z uwagi na uchybienie przez Sąd Rejonowy przepisom postępowania cywilnego powodujące dopuszczenie do udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika procesowego pozwanego [czyli skarżącego] osoby, która takim pełnomocnikiem być nie mogła, co skutkuje nieważnością postępowania uwzględnianą przez Sąd Okręgowy z urzędu bez względu na zakres podniesionych przez stronę powodową zarzutów apelacyjnych. W związku z powyższym Sąd Okręgowy nie rozpoznawał podniesionych przez powódkę zarzutów apelacyjnych ograniczając się jedynie do stwierdzenia przesłanek nieważności postępowania jako wywołujących najdalej idące skutki prawne”.

3. W ocenie skarżącego zakwestionowany przepis – przez „ustawowe ograniczenie zakresu uwzględnienia nieważności postępowania [w nim] ustanowione (...) objawiające się zwrotem »w granicach zaskarżenia«” – narusza konstytucyjne zasady: demokratycznego państwa prawnego, wolności i równości wobec prawa, zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, prawa do sądu i dwuinstancyjności postępowania oraz legalizmu, a także godzi w art. 386 § 2 k.p.c.

4. Podczas wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej Trybunał Konstytucyjny – działając na podstawie art. 19 ust. 1 oraz art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) – z urzędu ustalił dodatkowo, co następuje:

4.1. W dniu stycznia 2011 r. skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w K skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K z dnia września 2010 r. (sygn. akt).

4.2. Postanowieniem z dnia stycznia 2011 r. (sygn. akt) Sąd Okręgowy w K – Wydział Cywilny Odwoławczy postanowił: po pierwsze – odrzucić skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia września 2010 r. (sygn. akt), po drugie – uznać się niewłaściwym rzeczowo w sprawie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) i przekazać w tym zakresie skargę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K

4.3. Postanowieniem z dnia lutego 2011 r. (sygn. akt) Sąd Rejonowy w K – Wydział Cywilny odrzucił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

4.4. Na powyższe orzeczenie skarżący wniósł zażalenie, które zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w K – Wydział Cywilny Odwoławczy postanowieniem z dnia czerwca 2011 r. (sygn. akt) na podstawie art. 385 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 36 ust. 1 w związku z art. 49 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga odpowiada określonym prawem wymogom. Procedura ta umożliwia, już w początkowej fazie postępowania, eliminację spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny ze względu na konieczność umorzenia postępowania na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK.

2. Przedmiotem rozpoznawanej skargi konstytucyjnej jest art. 378 § 1 k.p.c., który stanowi: „Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania”. Wzorcami kontroli w sprawie uczyniono z kolei: art. 2, art. 7, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji, a także art. 386 § 2 k.p.c.

3. Odnosnie do wskazanych przez skarżącego wzorców kontroli Trybunał stwierdza, że w sprawie inicjowanej skargą konstytucyjną nie może nim być art. 386 § 2 k.p.c. Badanie zgodności art. 378 § 1 k.p.c. z art. 386 § 2 k.p.c. jest niedopuszczalne, gdyż kontrola zgodności przepisu aktu normatywnego (tu: Kodeksu postępowania cywilnego) z innym przepisem tego aktu, a więc posiadającego tę samą rangę w hierarchii źródeł prawa (czyli tzw. kontrola pozioma prawa), nie mieści się w zakresie kompetencji Trybunału Konstytucyjnego; może on bowiem dokonywać jedynie kontroli hierarchicznej zgodności norm (por. np. postanowienia TK z dnia 5 października 2009 r., Ts 198/08, OTK ZU nr 2/B/2010, poz. 96 oraz 18 października 2011 r., Ts 347/10, jeszcze niepubl.).

4. Powyższe argumenty przemawiają za odmową nadania dalszego biegu analizowanej skardze konstytucyjnej w części dotyczącej badania zgodności art. 378 § 1 k.p.c. z art. 386 § 2 k.p.c. ze względu na niedopuszczalność orzekania (art. 39 ust. 1 pkt 1 *in fine* oraz art. 36 ust. 3 w związku z art. 49 ustawy o TK).